

Od Jakuba Trojana

Jakub S. Trojan

in: Křesťanská revue, 87, 2020, n. 2, p. 13–14

in: Křesťanská revue, 87, 2020, č. 2, str. 13–14

◆ různé, česky, vznik: 2020 ◆ poznámka: ze vzpomínek Jakuba Trojana uspořádal Jiří Schneider ◆ web

◆ miscellaneous, Czech, origin: 2020 ◆ web

Od Jakuba Trojana

Křesťanská revue 2020/2

Ladislav Hejdánek odešel z tohoto světa. Požádali jsme jeho dlouholetého přítele a našeho kolegu z redakční rady Jakuba Trojana o několik osobních vzpomínek. Je příznačné, že svou odpověď uvádí v přítomném čase.

„Kritické postoje Ladislava Hejdánka bývají zásadní, mají promyšlený a navazující kontext. Rozhodně je neodmítám, protože bývají věcné a na úrovni. Jeho argumenty i celková interpretace jdou do hloubky. Nelze je přehlížet. Naopak je třeba se s nimi vyrovnávat, a to před určitými kroky i po nich! Jen stálou kritickou přítomností se naše postoje a z nich vyplývající rozhodnutí mohou prokázat jako nosná a účinná! Myslím, že se Ladislav snažil celý život o takový postoj, v němž je na prvním místě odpovědnost za správné kroky jak v osobním životě, tak ve společnosti v jejích jednotlivých oblastech i jako celku.“

S Ladislavem Hejdánkem se znali už od dob studentských. Trojan o něm píše ve svých Rozhovorech s pamětí na mnoha místech; dnes k tomu ještě dodává: „Láďova schopnost reflexe společenské i jiné problematiky byla mimořádná. Chodil jsem s ním do gymnázia ve Slovenské ulici na Vinohradech a od sekundy jsem s ním byl až do oktávy ve stejné třídě. Jakmile se přihlásil o slovo, ztichla celá třída a pozorně naslouchali všichni, včetně profesorů! Stalo se dost často, že ve vyšších třídách kantora občas v jeho výkladu doplnil, nebo i opravil. Polemika, která se tím občas otevřela, zaujala jak celou třídu, tak i kantory. Ve filosofických reflexích vynikal od sexty. Jeho názory a postoje byly pro mne i pro řadu dalších přátel inspirativní zejména pro polemiku s marxismem, s nímž jsme se tehdy kriticky vyrovnávali. Překvapující byly jeho argumenty, které svědčily o tom, že si problematiku osvojil nejen filosoficky, ale i na teologické úrovni, kterou respektovali i naši učitelé teologie, pokud Ladislav hovořil na konferencích Akademické Ymky, kde někteří z nich byli ještě předválečnými členy (např. J. B. Souček, F. M. Dobiáš).“

Dodnes inspirující je Hejdánkova „Chvála libého sváru“, podloženého intelektuálně poctivým rozbořem. Citujme z jeho textu z roku 1962 podle Trojanových Rozhovorů s pamětí I (str. 288):

„Ale ne každý svár voní vzhůru a kouří do nebe; jsou sváry, které smrdí při zemi a roznášejí puch vůkol. A proto našim heslem budiž: Ne jakýkoliv svár, nýbrž pouze svár libý a duši a dějinám světovým příjemný. Bez sváru jistě není žádného pokroku vpřed, ale jsou sváry, které čpějí vyčpělostí a jejichž chuť rodí nechutenství. Jsou sváry vyprahlé, sešlé a vousaté, z nichž nikdy už nic dobrého vzejíti nemůže. Ale jsou sváry mířící dopředu, do budoucna, sváry s perspektivou a o perspektivu. To je místo, kam se my musíme postavit...”

V duchu „libého sváru“ byl Hejdánek kritický sám k sobě a ke svým přátelům, k soudobé podobě křesťanství, k evangelické církvi a jejím kazatelům i představitelům, i k Nové orientaci. Nebyl rozhodně žádný tradiční „církevník“. Právě proto ještě čeká na zhodnocení jeho podíl na práci mírového odboru Spolku českých evangelických duchovních (SČED) a Komise pro veřejné záležitosti synodní rady ČCE v šedesátých letech. Jedním z hlavních důrazů Nové orientace byla „pozornost porušování práv“, předjímající základní motiv Charty 77. Lze tu rozpoznat nejen Hejdánkův osobní přínos, ale zároveň dlouhodobou kontinuitu jeho myšlení i postojů, vzácné to zboží v našich krajích.

Ze vzpomínek J. S. Trojana uspořádal Jiří Schneider.

Vzpomínky Ladislava Hejdánka

Vzpomínka na květen 1945

Já jsem chodil Prahou, naši mě nechtěli pustit, řekl jsem, že budu opatrný a nebudu se do ničeho plést. Šel jsem a před Muzeem najednou skupina lidí, za nohy visí gestapák, už mrtvý, ohýnek pod ním, ohořelá hlava. A já jsem říkal: „No to jste tomu dali. Teď už jsme takoví jako oni.“ Načež jeden chlap se obrátil a dal mi takovou facku, že mě ještě půl hodiny brněla hlava. Druhý chlap zas přišel ke mně a říkal, pojď tady stranou, to tady nemůžeš. Takhle jsem jednou zaprotestoval. Oni se nad tím takřka radovali. Oni by tam kolem toho podpáleného visícího na kandelábru bývali tančili.

Semináře v Jirchářích

To bylo tak – čím to byla iniciativa, nevím. Já podezírám, že jeden z hlavních aktérů byl Šimsa, hodně na tom pracoval, ale byli i další lidi. Domluvili, že Hromádka jednou za měsíc zval pár lidí k sobě do bytu v Moravské ulici. Já mám dojem, že to byl Šimsa, který tohle zorganizoval nebo inicioval, Hromádka byl taky rád, že si může promluvit v soukromí s lidmi, kteří vypadali na to, že na něj neprásknou, cokoliv řekne. Tím to začalo a teď se ukázalo, že tam pořád přicházejí další a další a já jsem se jednou zeptal Hromádky, jestli tam můžu přivést taky katolíka a on říkal: „Jo.“ Vzal jsem tam Jirku Němce. A pak jsme s Hromádkou začali diskutovat o tom, jestli by to nešlo přesunout, protože to už potom nebylo možné u Hromádky. On měl sice velký byt, takovéhle místnosti... Když už nás tam bylo přes třicet, tak to nešlo dál. Domluvili jsme, že to bude v Jirchářích.

Tam byla vždycky přednáška, a protože těch lidí, co jsme mohli vzít z fakult, nebylo tolik, aby to mohli mít furt sami, a my jsme to taky nechtěli, tak jsme to dělali sami. Jenom tu a tam, při nějaké příležitosti, jsme je tam zvali a dělali jsme to tak, že ty referáty neměly charakter takové přednášky, na které byly dotazy, nýbrž byla to diskuse. Rozhodující věc byla diskuse. Bylo očekáváno, že referát je inspirativní, že trochu provokuje, čili o tom se pak muselo diskutovat. To byla novinka, nikde nic takového nebylo. Musím říct, že my jsme byli úplně šťastní, že jsme mohli u toho být. Dodatečně si na to člověk pořád vzpomíná.

K bytovkám Samozřejmě tam byli asi nějakí donašeči. Já jsem myslel, že to děláme opatrně a pak se ukázalo, při nějakém manželčině výslechu, že jí říkali, že by mně to měla rozmluvit, abych s tím přestal. Věděli o tom. Načež moje manželka se tenkrát proslavila tím, že řekla: „No, jestli je to něco proti zákonu, tak ho zavřete!“ Tak takhle moje manželka spolupracovala s policajtem.

O Janu Palachovi

Já k němu mám osobní vztah. Pro mě byl jedním z lidí, kteří ovlivnili můj život. Těch je pár a vždycky na to upozorním. Palacha jsem osobně nepotkal, ale velmi brzo jsem se dostal k textům, které těm sestřičkám nadiktoval. Odmítal jsem a priori, že to udělal šílenec. Že to byla hloupost, že mladý člověk nemá dělat takové věci, o tom jsem přesvědčen a říkal jsem to svým dcerám. Ale že to udělal, já chápu a nebudu mu kázat, že to neměl dělat, neodvážil bych se toho mu to rozmlouvat. Mám takové pochopení pro mladého člověka zničeného z toho, co se tady stalo. Celý národ byl auf a najednou všichni šli do háje. Chtěl něco říct a nevěděl co, ale nebyl na to připraven, ani ve studiu.

To srovnání s Husem je blbé. Hus věděl, co dělá, ten Palach nevěděl, co dělá. On obětoval svůj život... ale za co to stojí, když to není ještě Někdo. Mám pro to obrovské pochopení a v životě bych se nepřidal k těm, kteří říkají, že to je blbost. Ale na druhou stranu mám porozumění pro mladého člověka, který je nešťastný z toho, co se kolem něj děje. Kolikrát já jsem byl nešťastný z toho, co se kolem mě děje, ale neudělal jsem nic podobného. Vždycky jsem nějak koukal vyklouznout. On ne. On se nasadí sám. Moje úcta je na jeho straně.

Zatčení

Mě zatkli přímo v Památníku písemnictví. Přišli tam v noci, já jsem hlídal nějaké japonské miniatury, byl jsem zamčen v té věži kostela, kde to bylo umístěno, a oni mě zavolali z vrátnice, že potřebují něco se mnou a že jsou ze „zamini“. Fakticky to byla StB, která mě odvezla potom domů. U nás už byla zatčená žena a přítel dr. Jirásek. No a oni napsali několik, tak ze srandy, obálek, do kterých připravovali, že dají takový ten leták, který upozorňoval na to, že u nás není povinnost volit. To je ta Tesařova akce. Tesař už byl předtím zatčen, ale ještě s ním nebyl proces, ten byl až krátce před naším procesem. Já jsem to vždycky znovu připomínal policajtům při všech dalších vyšetřováních, takže všichni už to věděli a už byli otráveni z toho, že jsem byl zatčen a odsouzen kvůli něčemu, co jsem zaprvé neudělal, já jsem nenapsal ani jednu obálku, já jsem ten text poprvé dokonce četl až u policajtů, když jsem byl zatčen, tak mi to ukazovali, co to je za text. Já jsem jenom věděl, že farář Dus to k nám přinesl, ale já neměl čas, protože jsme se jenom minuli a šel jsem právě hlídat do Památníku písemnictví. Jenom jsem mu ještě stačil říct, že jako farář takové věci nemá dělat a odešel jsem. Načež i to bylo odposloucháno a to mi dokonce řekli. Na některé věci se ptali, z toho taky bylo jasné i Hedě i mně, že to je všechno z odposlechů. Chtěli nás uvést do omylu, že ten druhý už něco řekl.“

Převzato z webové stránky www.pametnaroda.cz